

Міністерство освіти і науки України
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії України і методики викладання історії

Затверджую
Декан факультету історії, політології і
міжнародних відносин
Ігор ГУРАК
29 грудня 2025 р.

**ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ ДЛЯ ДЕ (IV курс)
(2025–2026 н. р.)
Предметна спеціальність 014.03 «Середня освіта (Історія)»**

Питання з історії України

1. Первісний лад на території України. Трипільська культура в історичній долі українського народу. Античні міста-держави Північного Причорномор'я і Криму.
2. Передумови утворення Давньоруської держави. Норманська теорія походження Русі. Політична історія Русі IX–X ст. Хрещення Русі.
3. Правова система держави Київської Русі та еволюція її політичного устрою. Причини політичної децентралізації давньоруських земель.
4. Політичний розвиток Галицького князівства за династії Ростиславичів. Об'єднання Галицького і Волинського князівств. Внутрішня і зовнішня політика короля Данила та його наступників в останній третині XIII – першій половині XIV ст.
5. Культура Київської Русі і Галицько-Волинської держави.
6. Українські землі у складі Великого князівства Литовського. Кревська унія 1385 р. та її наслідки.
7. Політичне і соціально-економічне становище українських земель у XV – першій половині XVI ст. Розвиток фільваркового господарства і міст в Україні другої половини XV – першої половини XVII ст. Посилення закріпачення селян.
8. Соціально-економічні та політичні передумови виникнення українського козацтва. Запорізька Січ. Козацтво в боротьбі проти турецьких і татарських загарбників у XVI – першій половині XVII ст.
9. Люблінська унія 1569 р. та її наслідки в історії України.
10. Церковне життя в Україні в другій половині XVI – першій половині XVII ст. Берестська (Берестейська) церковна унія 1596 р. та її наслідки. Розвиток

української культури в литовсько-польську добу.

11. Козацько-селянські повстання кінця XVI – 30-х рр. XVII ст. та їх наслідки. Українські землі напередодні Національно-визвольної війни середини XVII ст. Причини і характер війни. Гетьман Б. Хмельницький.

12. Початковий етап Визвольної війни українського народу середини XVII ст. Перші перемоги козацько-селянських військ 1648 р. Визвольний похід Б. Хмельницького на західноукраїнські землі.

13. Військові дії в Україні 1649–1653 рр. Формування Української гетьманської держави середини XVII ст.: адміністративно-територіальний устрій, органи влади, створення армії.

14. Українсько-російські відносини в ході Національно-визвольної війни середини XVII ст. Переяславський договір 1654 р. Внутрішня і зовнішня політика І. Виговського. Московсько-українська війна 1658–1659 рр.

15. Доба Руїни в Україні: причини, характер, наслідки. Боротьба козацько-старшинських угруповань за владу (кінець 50-х – середина 70-х рр. XVII ст.). П.Дорошенко. Андрусівське перемир'я та «Трактат про вічний мир».

16. Гетьман України І. Мазепа: особливості внутрішньої і зовнішньої політики.

17. Гетьман П. Орлик та його Конституція. Обмеження політичної автономії Гетьманщини в 1710–1720-х рр. Гетьманування Д. Апостола, Правління гетьманського уряду (1734–1750 рр.).

18. Народньо-визвольні рухи в Україні в першій половині XVIII ст. (гайдамащина, опришківство). Коліївщина.

19. Остаточна ліквідація царизмом автономії Гетьманщини: причини, особливості, наслідки. Скасування Запорозької Січі. Колонізація російським царизмом Південної (Степової) України в другій половині XVIII ст.

20. Поділи Речі Посполитої в останній половині XVIII ст. та їх значення для України. Адміністративно-територіальний устрій українських земель у складі Росії та Австрії (Австро-Угорщини) в «довгому» XIX ст.

21. Сутність українського національного відродження в XIX – на початку XX ст., його ідейні передумови і періодизація. Українське питання в політиці російського царизму та австрійської влади.

22. Розвиток українського народознавства на Наддніпрянській Україні (кінець XVIII – 40-і рр. XIX ст.). Кирило-Мефодіївське братство – перша українська таємна політична організація. Т. Шевченко.

23. Перша хвиля національного відродження на західноукраїнських землях наприкінці XVIII – в першій половині XIX ст. «Руська трійця». Галичина в період європейської «весни народів» 1848–1849 рр.

24. Загальноросійський (декабристи, революційні народники) та

польський визвольні рухи на підросійській Україні в XIX ст., їх ставлення до українського питання.

25. Ліквідація кріпацтва, промисловий переворот і становлення капіталізму на українських землях в останній третині XIX – на початку XX ст. Сільське господарство Наддніпрянщини. Зростання населення та зміни в його структурі.

26. Соціально-економічний розвиток західноукраїнських земель у другій половині XIX – на початку XX ст.

27. Український національний (громадівський) рух на Наддніпрянській Україні в кінці 50–80-х рр. XIX ст. «Старі» і «молоді» громади. М. Драгоманов.

28. Демократизація суспільного устрою в Габсбурзькій монархії 1860–1870-х рр. та їх вплив на західноукраїнський національний рух. Народовці, русофіли, (москвофіли) і соціалісти-радикали в національному русі Галичини останньої третини XIX ст.

29. «Нова ера» – каталізатор політизації національного руху в Галичині. Кристалізація ідеї політичної самостійності України та оформлення партійно-політичної системи на західноукраїнських землях у 90-х рр. XIX – на початку XX ст.

30. Активізація національного руху на Наддніпрянській Україні на зламі XIX–XX ст. «Братство тарасівців». Загальна українська організація. Утворення і діяльність перших українських партій на початку XX ст.

31. Наддніпрянська Україна в період Першої російської революції 1905–1907 рр. та напередодні Першої світової війни (1907–1914 рр.). Столипінська політична реакція.

32. Український національно-визвольний рух на західноукраїнських землях у 1900–1914 рр.

33. Україна в Першій світовій війні. Український національний рух у роки війни.

34. Національно-державне відродження України в березні 1917 р. – на початку 1918 р. Діяльність Української Центральної Ради. Проголошення УНР та війна проти неї більшовицької Росії.

35. Внутрішня і зовнішня політика уряду гетьмана П.Скоропадського.

36. Діяльність Директорії УНР. Акт злуки 1919 р. Друга війна радянської Росії проти УНР. Більшовицький і денікінський режими в Україні в 1919 р. Червоний та білий терор.

37. Західно-Українська Народна Республіка: внутрішня і зовнішня політика. Польсько-українська війна (листопад 1918 р. – середина 1919 р.).

38. Варшавський договір 1920 р. Наступ польсько-українських військ проти більшовиків в Україні та його провал. Ризький мирний договір 1921 р.

39. Утворення СРСР і статус України в ньому. Нова економічна політика більшовиків в 1920-х рр. Політика українізації.

40. Утвердження сталінського партійно-тоталітарного режиму: форсована індустріалізація і насильницька колективізація на Україні в кінці 1920-х – у 1930-х рр. Голодомор 1932–1933 рр. «Розстріляне відродження».

41. Політичне і соціально-економічне становище західноукраїнських земель у складі Польщі, Румунії і Чехословаччини в 1920–1930-их рр.

42. Початок Другої світової війни. Приєднання Західної України і Буковини до складу УРСР. Радянська і встановлення партійно-тоталітарного режиму на західноукраїнських землях (1939–1941 рр.).

43. Німецько-радянська війна 1941–1945 рр.: оборонні бої в Україні, нацистський окупаційний режим, наступальні операції радянських військ у 1943–1944 рр. Приєднання Закарпаття до складу Української РСР.

44. Збройна боротьба ОУН і УПА проти нацистів і сталінського тоталітаризму. Україна в останні роки сталінського керівництва (1945–1953 рр.): післявоєнна відбудова, посилення репресій. «Ждановщина».

45. Особливості суспільно-політичного життя в УРСР 1953–1964-х рр.

46. Загострення політико-ідеологічної кризи радянського режиму в 1964–1985 рр. Шістдесятники. Українська гельсінська спілка. Проблеми промислового та аграрного розвитку.

47. «Перебудова» (1985–1991 рр.). Реформа політичної системи та економічного життя. Національно-культурне відродження і формування багатопартійності в Україні.

48. Проголошення незалежності України. Внутрішньо і зовнішньополітичне, соціально-економічне і культурно-духовне життя в Україні за часів президентства Л.М. Кравчука і Л.Д. Кучми (1991–2004 рр.).

49. Україна в 2005–2014 рр. «Революція Гідності» (листопад 2013 – лютий 2014 рр.): причини, хід і наслідки.

50. Україна за часів президента П. Порошенка (2014–2019 рр.): внутрішня і зовнішня політика. Війна РФ проти України (2014–2021 рр.). Мінські домовленості.

51. Президентство В. Зеленського (2019–2025 рр.).

52. Повномасштабне вторгнення РФ в Україну (з 2022 р.): хронологія, стан армії, добробати, волонтери, внутрішньопереміщені особи. Україна в умовах поглибленого міжнародного протистояння між Росією та країнами Європи і світу.

Питання з всесвітньої історії

53. Об'єднання Верхнього та Нижнього Єгипту. Централізація Єгипту в

епоху Стародавнього царства.

54. Піднесення Вавилону за правління царя Хамурапі. Економіка і суспільні відносини Стародавнього Вавилону за “законами Хамурапі”.

55. Велика грецька колонізація: причини, основні напрямки, наслідки.

56. Державний устрій Спарти: основні органи влади, їх функції.

57. Греко-перські війни: причини, основні події, наслідки.

58. Розквіт афінської демократії. Перикл.

59. Східний похід Александра Македонського. Основні події, наслідки.

60. Царський період історії Риму. Легенда про виникнення Риму.

61. Диктатура Гая Юлія Цезаря. Принципат Августа.

62. Падіння Західної Римської імперії, його причини, передумови та наслідки.

63. Виникнення держави франків на чолі з Хлодвігом.

64. Бенефіційна реформа Карла Мартелла.

65. Політична організація держави Карла Великого.

66. Зовнішня та внутрішня політика Юстиніана I.

67. Вплив Церкви на формування світогляду та ментальності населення середньовічної Європи.

68. Виникнення середньовічних міст, як центрів розвитку ремесла і торгівлі: особливості процесу в різних країнах Європи. Цехи.

69. Історичні передумови, причини і характер Хрестових походів. Держави хрестоносців на Близькому Сході. Духовно-рицарські Ордени.

70. Зародження та особливості формування станової монархії у Франції.

71. Причини і початок Столітньої війни. Діяльність Жанни д'Арк.

72. Об'єднання Іспанії та завершення Реконкісти.

73. «Золота булла» Карла IV Люксембурга. Закріплення політичного роздроблення Священної Римської імперії.

74. Економічний розвиток Західної Європи наприкінці XIV–XV ст. Зародження капіталістичних відносин. Мануфактура.

75. Образотворче мистецтво і математика у кінці XV ст. Леонардо да Вінчі, Мікеланджело Буонаротті, Рафаель Санті.

76. Специфіка світосприйняття середньовічних людей. Картина світу, час і простір. Повсякденне життя доби Середньовіччя.

77. Виникнення ісламу. Мохаммед. Становлення Арабського халіфату.

78. Китай часів династії Тан (VII–X ст.).

79. Варно-кастова система середньовічної Індії. Община, земельні відносини.

80. Постановня об'єднаної Монголії. Чингізхан. Монгольські завоювання та становище імперії Чингісидів у XIII ст.

81. Історичні передумови, причини і характер Хрестових походів. Держави хрестоносців на Близькому Сході. Духовно-рицарські Ордени.

82. Великі географічні відкриття кінця XV – початку XVI ст. та їхні наслідки.

83. Реформація в Німеччині. М. Лютер, Т. Мюнцер.

84. Тридцятилітня війна (1618–1648), її основні етапи. Вестфальський мир.

85. Англійська буржуазна революція XVII ст.

86. Велика французька буржуазна революція: основні етапи, підсумки з вивчення революції.

87. Війна за незалежність і утворення США. Конституція 1787 р.

88. Епоха Танзимату в історії Османської імперії.

89. Реставрація Мейдзі в Японії.

90. Північнонімецький союз і утворення Німецької імперії. Отто фон Бісмарк.

91. Утворення дуалістичної Австро-Угорської імперії. Конституційна реформа 1867 р. Національне питання в Австро-Угорській імперії у 1867–1914 рр.

92. Причини та початок Першої світової війни. Хід військових дій в 1914 р.

93. Німецька революція 1918–1919 рр., її демократичні завоювання.

94. Піднесення національно-визвольного руху в Туреччині після Першої світової війни. Національно-буржуазна революція (1918 – 1923 рр.). Ідеологія кемалізму.

95. Націонал-соціалістська диктатура в Німеччині: ліквідація ладу парламентської демократії, принцип фюрерства, тоталітарно-фашистська модель державного регулювання (1933 – 1939 рр.).

96. «Новий курс» Ф.Д.Рузвельта в США як класичний зразок ліберально-реформістського варіанту державного регулювання економіки (1933– 1938 рр.).

97. Утворення незалежної Польської Республіки. Друга Річ Посполита в період між Першою і Другою світовими війнами.

98. Національно-визвольна боротьба народів Індії після завершення Першої світової війни (1918 – середина 1920-х рр.). М.Ганді й гандизм.

99. Передвоєнна міжнародно-політична криза в Європі 1938–1939 рр.

100. Радянський Союз у роки Другої світової війни. Воєнні поразки і вирішальні перемоги СРСР у війні проти нацистської Німеччини та мілітаристської Японії.

101. «Економічне диво» у ФРН і його причини (50-ті рр. XX ст.). Доктрина «соціального ринкового господарства».

102. Консервативний кабінет М.Тетчер. «Тетчеризм». Теоретичні основи соціально-економічної стратегії консерваторів. Зовнішня політика (1979–1990 рр.).

103. Деколонізація Африканського континенту після Другої світової війни.

104. Крах системи апартеїду в Південно-Африканській Республіці. Нельсон Мандела.

105. КНР в умовах здійснення соціально-економічних реформ і політики модернізації (1978 – початок ХХІ ст.).

106. Міжнародні відносини у другій половині 80-х рр. ХХ ст. Закінчення «холодної війни».

107. Великобританія в умовах центробіжних тенденцій сучасного світу: роль в НАТО, євроінтеграція, брекзит.

Питання з методики викладання історії і суспільствознавчих предметів, педагогіки і психології

108. Особистісно-професійні риси учителя історії. Складові частини професіограми вчителя. Педагог демократичної школи. Гуманістична спрямованість вчителя. Наведіть приклади.

109. Мета історичної освіти. Особливості тематичного та поурочного планування курсів. Навчально-методичне забезпечення. Наведіть приклади НМК по окремому уроку з історії.

110. Основні положення концепції шкільної історичної освіти в Україні на сучасному етапі. Структура процесу навчання та характеристика її компонентів.

111. Концепція НУШ. Нормативна база НУШ. Мета, принципи, основні компоненти. Організація освітнього середовища. На прикладах проаналізуйте роль учителя історії у формуванні психологічно безпечного середовища.

112. Урок як форма організації навчання. Типи і структура уроків за дидактичною метою. Уроки, їх класифікація. Урок історії. Висвітліть етапи підготовки учителя до уроку з історії. Назвіть особливості тематичного та поурочного планування.

113. Особливості навчання історії в 5–9 класах: наведіть приклади по класах.

114. Висвітліть методи і прийоми мотивації учнів у 5–9 класах до вивчення історії на прикладах.

115. Суть компетентнісного підходу до навчання історії. Загальні компетентності: проаналізуйте на прикладах шляхи їх формування.

116. Предметна компетентність, її складові та шляхи формування.

Наведіть приклад застосування складових історичної компетентності на конкретному уроці історії.

117. Діяльнісний та особистісно-орієнтований підходи на уроках історії (висвітліть прийоми і методи).

118. Формування медіа-компетентності учнів на уроках історії, правознавства, громадянської освіти. Наведіть приклади завдань на формування медіаграмотності.

119. Загальна характеристика методів навчання, їх класифікація. Різноманітні підходи до використання комплексу методів на уроках історії і суспільствознавчих предметів в середніх і старших класах. Наведіть приклад щодо використання комплексу методів на окремому уроці.

120. Поняття про проблемно-пошукові методи навчання та їх функції в навчально-виховному процесі. Використання практичних (дослідницьких) методів навчання на уроках історії. Наведіть приклад застосування на конкретному уроці історії.

121. Сучасні підходи до використання ІКТ на уроках історії і суспільствознавчих предметів. Основні типи електронних видань. Електронний підручник. Комп'ютерні ігри навчального характеру. Наведіть приклад застосування використання ІКТ на конкретному уроці історії.

122. Підбір і використання комплексу засобів навчання з історії. Наочність на уроках історії і суспільствознавчих дисциплін. Методика роботи з речовими пам'ятками та образною наочністю. Методика роботи з умовно-графічною наочністю. Наведіть приклад підбору і використання комплексу засобів навчання на конкретному уроці історії.

123. Інтегровані уроки з історії: методика проведення, перспективи застосування. Наведіть приклад одного з інтегрованих уроків.

124. Підготовка, проведення проблемних уроків. Проблемне навчання. Наведіть приклади.

125. Характеристика групових видів роботи. Форми і технології «кооперативного навчання». «Круглий стіл», «вирішення проблем», «лінійна побудова» тощо. Індивідуальна, групова, парна самостійна діяльність учнів. Наведіть приклад підбору і використання групових видів роботи на конкретному уроці історії.

126. Складові кейс-технології. Види і зміст кейсів. Методика використання кейсів. Наведіть приклад застосування даної технології на конкретному уроці.

127. Інтелект-карти як метод активізації пізнавальної діяльності на уроках історії. Висвітліть алгоритм створення інтелект-карт. Технологія В. Шаталова.

128. Розвиток історичного мислення в школі як основа пізнання процесів

історичного розвитку. Умови актуалізації процесу розуміння навчального історичного матеріалу. Наведіть алгоритм розвитку критичного мислення на прикладі окремого уроку.

129. Висвітліть методи та прийоми розвитку творчого мислення на уроках історії. Організація творчих робіт, інтерактивних заходів. Наведіть приклади.

130. Умови формування наукових знань і понять на уроках історії, їх класифікація. Наведіть алгоритм формування наукових знань і понять на прикладі окремого уроку.

131. Визначення та значення практичних методів у викладанні історії. Класифікація практичних методів. Висвітліть методику проведення практичних занять з історії в 5–9 класах.

132. Значення вивчення історичних постатей для розуміння історичного процесу і формування критичного мислення у учнів. На прикладі проаналізуйте методику вивчення історичних постатей на уроках історії.

133. Охарактеризуйте методику роботи з історичною хронологією, з історичною картою, наведіть приклади.

134. Інформаційна компетентність. Боротьба з фейками. Запропонуйте методи роботи з історичними джерелами на прикладі конкретної теми.

135. Проаналізуйте на прикладах сучасні онлайн-платформи для навчання історії.

136. Введення VR та AR технології на уроках історії. ШІ на уроках історії: наведіть приклади.

137. Планування і підтримка самостійної роботи учнів. Контроль і оцінювання результатів самостійної діяльності. Мотивація учнів до виконання самостійних завдань. Наведіть приклади.

138. Застосування ігор як засобу формування предметних компетентностей на уроках історії. Дидактична гра на уроці як система ігрових проблемно-пізнавальних завдань. Методика використання рольових ігор на уроках історії. Наведіть алгоритм застосування дидактичних ігор на окремому уроці.

139. Форми індивідуального і диференційованого підходу до навчання з історії. Наведіть приклади їх застосування на окремому уроці.

140. Функції і форми перевірки результатів навчання історії і суспільствознавчих предметів. Наведіть приклади різнорівневих завдань.

141. Сучасні підходи до оцінювання рівнів навчальних досягнень школярів. Поняття про контроль навчання, його функції. Види, форми і методи контролю. Поточне, тематичне та підсумкове оцінювання. Групи результатів. Наведіть приклади методів контролю до конкретного уроку.

142. Формувальне оцінювання. Критерії оцінювання на уроках історії і

суспільствознавчих предметів. Рівні набутих знань, умінь, навичок у загальноосвітній школі. Технологія оцінювання рівнів навчальних досягнень учнів з історії і суспільствознавчих предметів в основній школі у контексті компетентнісного підходу. Наведіть приклад різноманітних форм перевірки на окремому уроці.

143. Форми підвищення педагогічної кваліфікації вчителя історії і суспільствознавчих предметів. Створіть кластер на цю тему.

144. Інноваційні технології з історії і суспільствознавчих предметів, їх впровадження в навчальний процес, складові інноваційних технологій. Наведіть приклад застосування інноваційних технологій на окремому уроці.

145. Характеристика дидактичної сутності міжпредметних зв'язків. Міжпредметні зв'язки на уроці історії, характеристика їх дидактичної сутності. Внутріпредметні зв'язки на уроках історії в ЗЗСО. Наведіть приклад застосування таких зв'язків на окремому уроці.

146. Роль підручника у вивченні історії. Висвітліть методичні основи і принципи його побудови, структура. Аналіз змісту та структури підручника з історії. Запропонуйте методи роботи з підручником на прикладі конкретного уроку.

147. Форми організації самостійної роботи учнів на уроках історії. Проаналізуйте форми організації самостійної роботи на прикладі окремого уроку.

148. Позаурочні форми навчання з історії. Проаналізуйте їх на конкретних прикладах.

149. Інклюзія на уроках історії – особливості та виклики. Проаналізуйте адаптаційні методики для учнів з особливими освітніми потребами (із сенсорними, когнітивними та фізичними порушеннями).

150. Групова та парна робота як засіб інтеграції дітей з особливими потребами. Наведіть алгоритм проведення.

151. Сучасні підходи до оцінювання рівнів навчальних досягнень учнів з особливими потребами. Підготуйте адаптовані завдання для учнів із особливими освітніми потребами.

152. Предмет і завдання суспільствознавчих дисциплін. Особливості тематичного та поурочного планування курсів. Навчально-методичне забезпечення курсів суспільствознавчих дисциплін.

153. Навчальна, розвивальна і виховна мета суспільствознавчих предметів у ЗЗСО. Формування ціннісних орієнтацій при їх вивченні. Наведіть конкретні приклади.

154. Використання ділових ігор при вивченні суспільствознавчих предметів у ЗЗСО. Наведіть конкретні приклади.

155. Використання методу дискусії на уроках суспільствознавчих предметів у ЗЗСО. Методика опрацювання «Учнівських проєктів». Наведіть конкретні приклади.

156. Особливості, форми і види уроків із суспільствознавчих предметів у ЗЗСО. Підготовка вчителя до уроку, особливості тематичного і поурочного планування при вивченні курсів у шкільній освіті з суспільствознавства.

157. Структура програм суспільствознавчих дисциплін та підручників.

158. Реалізація між- і внутріпредметних зв'язків при вивченні суспільствознавчих дисциплін. Між- і внутріпредметні зв'язки в навчанні курсу «Громадянська освіта». Наведіть приклад застосування таких зв'язків на окремому уроці.

159. Позаурочні форми навчання: факультативні заняття, просемінари, практикуми, секції, навчальні екскурсії, предметні гуртки, додаткові групові, індивідуальні заняття, домашня навчальна робота учня. Організація позакласної роботи з історії і суспільствознавчих предметів у ЗЗСО, їх виховний потенціал. Наведіть конкретні приклади.

160. Предмет і концептуальні засади курсу «Громадянська освіта» і «Правознавство». Концептуальні підходи до змісту, їх роль у системі освіти України.

161. Методи розвитку компетентностей на уроках суспільствознавчих предметів. Формування суспільно значущих компетенцій учнів на уроках суспільствознавчих предметів. Наведіть приклад реалізації компетентнісного підходу на окремому уроці.

162. Методика пояснення сутності суспільства та його історичні типи. Соціальні спільності та групи. Соціальна стратифікація. Поняття суспільних відносин. Соціальні інститути. Наведіть приклади.

163. Методика пояснення сутності демократії. Принципи і цінності демократії. Концептуальні моделі та проблеми розвитку сучасної демократії. Демократія в Україні.

164. Методика пояснення сутності та структури громадянського суспільства. Розвиток громадянського суспільства в Україні. Місцеве самоврядування і державна влада. Роль засобів масової інформації у функціонуванні громадянського суспільства. Проаналізуйте алгоритм формування громадянської компетентності.

165. Методика пояснення сутності держави як форми організації суспільства. Вплив держави на особу та суспільство. Вплив людини і громадянина на державу. Соціально-економічні права і свободи людини в умовах ринкових відносин.

166. Методика пояснення сутності європейської спільноти. Україна в

контексті європейських інтеграційних процесів. Проаналізуйте алгоритм формування толерантності.

167. Методика проведення диспутів і дискусій на уроках «Правознавства» і «Громадянської освіти». Проаналізуйте алгоритм проведення диспутів і дискусій на прикладі конкретного уроку.

168. Педагогічна теорія Я.-А. Коменського. Використання досвіду на уроках історії і суспільствознавчих предметів.

169. Проблеми розвитку особистості у педагогічній спадщині Г. Сковороди. Кордоцентризм у психолого-педагогічних поглядах П. Юркевича. Антропоцентризм як провідна ідея творчості К. Ушинського. Використання досвіду на уроках історії і суспільствознавчих предметів.

170. М. Грушевський про українську мову й українську школу. Використання досвіду на уроках історії і суспільствознавчих предметів.

171. Полікультурність – головний принцип педагогічної позиції М. Драгоманова. Використання досвіду на уроках історії і суспільствознавчих предметів.

172. Психоаналітична теорія З. Фрейда. Індивідуальна психологія А. Адлера. Комплекс меншовартості. Аналітична психологія К.-Г. Юнга. Структура особистості. Архетипи колективного невідомого. Наведіть приклади використання в практичній діяльності педагога.

173. Поняття «тестування». Види тестів: проєктивні тести, тести дослідження особистості, тести пізнавального розвитку, тести досягнень, педагогічне тестування. Методи опитування. Анкетування (поштові, пресові, он-лайн, експертні, індивідуальні, групові). Інтерв'ювання.

174. Дидактика як теорія освіти і навчання: її сутність, основні категорії. Процес навчання: сутність і зміст, двосторонній характер, функції (освітня, виховна, розвивальна), структурні елементи навчання (мета, завдання, зміст, методи, засоби, форми організації навчання, його результати).

175. Сутність і структура процесу виховання, його і мета завдання. Принципи процесу виховання та їх характеристика. Зміст процесу виховання. Основні напрями національного виховання (моральне, громадянсько-патріотичне, розумове, естетичне, фізичне, валеологічне, трудове, екологічне, статеве-гендерне, правове, економічне). Наведіть конкретні заходи національного виховання вчителя історії і суспільствознавчих предметів.

176. Самовиховання: сутність, методи і прийоми. Концепція особистісно-орієнтованого виховання. Вкажіть алгоритм реалізації особистісно-орієнтованого виховання.

177. Партнерство школи і сім'ї у вихованні учнів. Вкажіть ефективні форми і методи роботи школи з батьками учнів.

178. Учніське самоврядування, його органи і види. Лідерство в учнівському самоврядуванні. Формальні та неформальні групи учнів. Назвіть успішні практики учнівського самоврядування.

179. Соціально-психологічна структура особистості. Соціальні статуси: поняття та види. Соціальні ролі: поняття та види. Наведіть приклади.

180. Стать і гендер. Гендерна рівність і дискримінація. Сексизм. Фемінізм. Як подолати гендерні стереотипи в учнівському середовищі?

181. Мотиви та мотивація особистості. Потреби, інтереси, переконання, ідеали. Спрямованість особистості. Мотивація навчальної діяльності.

182. Закономірності психічного розвитку та принципи навчання і виховання як основні механізми соціалізації та розвитку особистості учня.

183. Соціалізація особистості: сутність, етапи (первинна, вторинна), механізми (адаптація, інтеграція). Суб'єкти (сім'я, формальні та неформальні групи однолітків) і агенти (освіта, традиційні ЗМІ: та нові медіа: Інтернет, соціальні мережі) соціалізації. Поняття ресоціалізації.

184. Професійна діяльність: поняття та етапи професіоналізації. Вчитель як суб'єкт професійної діяльності. Вкажіть елементи Вашої професіограми.

185. Особистість вчителя та його педагогічна майстерність. Професійне (емоційне) вигорання педагога. Наведіть приклади профілактики професійного вигорання.

186. Спілкування в педагогічній діяльності. Складові спілкування (комунікативна, перцептивна, інтерактивна). Які бар'єри педагогічного спілкування можете назвати?

187. Конфлікти в освітньому середовищі. Стилi поведінки в конфлікті (суперництво, уникнення, компроміс, співпраця, пристосування). Наведіть алгоритм дій вчителя в конфліктних ситуаціях.

188. Девіантна поведінка особистості. Поняття та види девіацій. Суїцидальна та залежна поведінка. Булінг. Мобінг. Ейджизм. Профілактика девіантної поведінки. Наведіть методи профілактики і засоби подолання цих явищ у шкільному середовищі.

189. Управління в системі освіти. Типологія лідерства. Стилi керівництва в освіті (авторитарний, демократичний, ліберальний). Наведіть приклади.

Затверджено на засіданні кафедри історії України і методики викладання історії (протокол № 8 від 29 грудня 2025 р.)

**Завідувач кафедри історії України і
методики викладання історії**

Ігор РАЙКІВСЬКИЙ